

Eduskunnan
Maa- ja metsätalousvaliokunta

Asiantuntijalausunto

20.11.2015 klo 9.30

Lausunto hallituksen esityksestä HE 108/2015 vp eduskunnalle laiksi Suomen metsäkeskuksesta annetun lain 39 §:n muuttamisesta

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry kiittää mahdollisuudesta kertoa näkemyksiään lakiuudistuksesta ja esittää asiantuntijalausuntonaan seuraavaa:

YLEISTÄ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Suomen metsäkeskuksesta annetun lain siirtymäsäännöstä siten, että Suomen metsäkeskuksen liiketoimintayksikkö Otson metsäpalveluiden eriyttämistä myöhennetään vuoden 2015 lopusta vuoden 2016 loppuun.

Lakiesityksen mukaan metsäkeskus on julkisoikeudellinen yhteisö, jonka liiketoimintayksikön (Otso metsäpalvelut) yhtiöittäminen vaatii markkinatilanne, liiketoimintojen kehittämistilanne, taloushallinnon ja raportointijärjestelmien kehittämistilanne sekä uuden kestävä metsätalouden rahoituksen tukijärjestelmän muutostilanne huomioiden ennakoitua pidemmän siirtymäajan.

MTK näkemyksen mukaan Otson eriyttämisen jatkoajalle ei ole perusteita. Eriyttämiseen on ollut mahdollisuus valmistautua jo neljän vuoden ajan. Otsolla on omilla toimillaan ollut mahdollisuus kehittää liiketoiminnot sekä järjestelmä eriyttämistä edellyttävään tilanteeseen. Myöskään markkinatilanteeseen tai Kemera-muutokseen vetoaminen ei ole perusteltua. Neljä vuotta on ollut riittävän pitkä aika kehittää toiminnot markkina- ja kilpailuneutraliteettiedellytysten mukaisiksi.

MTK korostaa eriyttämisen myöhentämisen olevan koko lain alkuperäisten tavoitteiden vastaista. Otson toiminta ei ole läpinäkyvää osana metsäkeskusta, kilpailuedellytykset eivät etene suunnitellusti, kilpailuneutraliteetti jää toteutumatta ja todellista vastuuta kannattavasta toiminnasta ei ole. Lisäksi uusi jatko aika nakertaisi metsäkeskuksen julkisen puolen uskottavuutta.

MTK ei myöskään puolla tavoitetta hakea komissiolta notifiontia sen varmistamiseksi, ettei Otson taseeseen jää kielletyksi valtiotueksi tulkittavia eriä. Aiemmassa taseenjaossa vuonna 2012 selkeästi liiketoimintaan kuuluvat erät siirrettiin Otson alle. Nyt on kyseessä tämän liiketoiminnan siirtämisestä osakeyhtiöön. MTK huomauttaa, että OTSON lisäpääomittaminen voisi kuitenkin olla tulkittavissa kielletyksi valtiontueksi. MTK vaatii, että OTSON eriyttäminen tehdään voimassa olevan lain mukaisesti vuoden 2015 lopussa. MTK:n näkemyksen mukaan tavoitteena tulee olla, ei pelkästään yhtiöittäminen, vaan myös yksityistäminen. Ei ole perusteita, miksi valtio-omisteisen yhtiön pitäisi toimia metsäpalvelumarkkinoilla. Toimivin tapa yhtiöittää ja yksityistää Otso voisi olla pilkkoa Otson toimintaa ja yksityistää terveet osat suoraan esimerkiksi Otson toimihenkilöille.

Otso metsäpalveluiden toiminta on ollut tappiollista alusta lähtien. Kaikkiaan tappioita on syntynyt 14,4 miljoonaa. Lakiesityksessä toiminnan tappiollisuutta perustellaan moni eri tavoin. Huomiotta jää kuitenkin Otson omien toimien riittämättömyys, syitä haetaan pikemminkin kaikista muista.

MTK korostaa myös, että mikäli lakiesityksessä mainitut Otson vuoden 2015 aikana tekemät toimet yhtiöittämissä kelpoisuuden parantamiseksi pitävät paikkaansa, ei vuoden lisäajalla ole enää merkitystä vaan OTSO voidaan yhtiöittää jo vuoden 2015 lopussa. MTK muistuttaa, että alun perin Otso piti yhtiöittää jo vuoden 2014 loppuun mennessä. Nyt oltaisiin esittämässä jo jatkoajan jatkoaikaa. Jatkuva lisäaika yhtiöittämiselle ja pääomittaminen vaarantavat valtiovallan alkuperäisen tavoitteen metsäpalvelutuotannon ja metsäpalveluyritysten lisäämisen.

Suomen tulevaisuus nojaa biotalouden kehityksen varaan. Metsillä on keskeinen rooli maamme menestyksen kannalta. Metsäsektorin toimintaedellytyksiä kehittävän Suomen metsäkeskuksen rooli biotalouden rakentamisessa on keskeinen. Puutteellisesti toteutettu ja huonosti hoidettu Otson kehittäminen on vaarantamassa koko metsäsektorin kehittämisen, jos metsäkeskuksen julkisen palvelun talousasema tai uskottavuus heikkenee.

MTK korostaa, ettei Otsoa tule enää lisää pääomittaa Metsäkeskuksen julkisen palvelun varoista. Metsäkeskuksen valtion avun pudotessa ja jo valmiiksi YT neuvottelujen ollessa päällä on Otson vastattava veloistaan julkisille palveluille. Vastaavasti Otson on vastattava osuudestaan yhteisistä eläkevastuista. Metsäkeskuksen taseenjaosta metsäkeskuksen julkisen palvelun ja Otson kesken päätettiin jo vuonna 2012. Tämän jakopäätöksen muuttaminen voi olla tulkittavissa kielletyksi valtioneuoksi. Lisäksi lisäpääomittaminen muulla valtion rahoituksella voi myös olla tulkittavissa kielletyksi valtion tueksi.

YKSITYISKOHDAT

39 §. Muut siirtymäsäännökset

MTK esittää lakiesityksen hylkäämistä ja liiketoiminnan eriyttämistä lain mukaisesti 1421/2014.

Marko Mäki-Hakola
Elinkeinopäällikkö, MTK